

gih sestavkov (tako iz ruske zgodovine po Nestorju) je priobčil v »Vrtcu« svoje krasne otroške pesmice — in smemo pač trditi, da bi se brez Tomšiča in njegovega »Vrtca« ti hiseri slovenskega pesništva najbrž nikdar ne porodili.

A tudi večina drugih pesnikov in pisateljev je posvečala svoje mladostne prvence »Vrtcu« in našla ondi vzpodbudo za poznejše delo. — Tomšič se je nesebično žrtvoval za »Vrtec«, ki je bil včasih pasiven. O Tomšičevi usposobljenosti za vzgojo dokazuje dogodek: Deklamirati smo morali pesmice, katere smo si sami izbrali. Jaz sem bil bolj plahe narave in ko pridem k tabli, sem v očitni zadregi. To je povzročilo, da so se sošolci pričeli smejati, kar me je ujezilo, da sem zaklical »če se mi smejite, vam nič ne povem« ter jo zopet ubral v klop. — Tomšič je dobro umel otroško dušo, opomnil sošolce k miru ter meni rekel: »če nečeš danes deklamirati, boš pa jutri, a gotovo«. S tem je dosegel vse. Kako napačno bi bilo, kar bi najbrž storil kdo drugi, da bi me okregal in silil k takojšnji deklamaciji. — Neznaten dogodek sam ob sebi, a kaže nam »eux unique leonem«.

ne spominjam. Bilo jih je večje število, med njimi Tomšič. Večer je bil jako animiran, Tomšič izredno dobre volje. Neki tovariš mu napije zdravico in pozove navzoče, naj zapoje Tomšiču priljubljeno pesem »Popihnil je hladni vetrič«. Bila je to edina zdravica onega večera. V dobrem spominu mi je ostal ta večer zlasti, ker se ga je udeležil tudi absolutno učiteljska, Fran Pogačnik, ter nas razveseljeval s svojim krasnim tenorjem. Bil je to poznejši slavni operni pevec Naval, ki je žel trijumfe v berlinski in dunajski operi ter po raznih velikih mestih Evrope in Amerike — Slovenec, Ljubljčan.

Pripomnim naj, da je Tomšič pridajal »Vrtcu« tudi večkrat muzikalne priloge za petje in klavir, ter s tem pospeševal tudi slovensko glasbeno umetnost.

Vsi nekdanji Tomšičevi učenci smo mu ohranili hvaležen spomin; tudi v poznejših časih smo ga o kaki priliki obiskovali, kar ga je vedno razveselilo.

Te skromne vrstice naj bodo posvečene učitelju in vzgojitelju, pisatelju in iskrenemu slovenskemu rodoljubi, ki je v naših otroških srcih znal vžigati ljubezen do domovine.

Ako

ste v denarni stiski,
Vam hitro, zaupno in
brez škode pomaga

**MESTNA
ZASTAVLJALNICA
V LJUBLJANI
POLJANSKA CESTA »RDEČA HIŠA«**

Kako vesel in družaben je v šoli vedno resni Tomšič znal biti v družbi in kako priljubljen je bil pri tovariših, sem izpoznal leta pozneje. Po maturi sem bival na Bledu. Mentor stričevim otrokom za časa počitnic, ljubljanski učitelj Kokalj, me povabi, naj grem z njim v Lesce na neki učiteljski prijateljski večer. Iz kakega vzroka so se tam zbrali, se več

PREKMURSKI LETAKI LETA 1919.

DR. M. SLAVIČ

»Kronika slov. mest« je objavila l. 1935. v 4. številu na str. 304 sl. v članku »Mariborska letalska stotnija« nekaj letakov, ki jih je ta stotnija s svojimi letali metala prekmurkim rojakom. Avtor tega članka Franjo A. Pivka je mene zaznamoval kot avtorja enega letaka. Dopisnik prekmurskih »Novin« z dne 12. julija 1936 s podpisom -ak (mogoče Vilko Novak) pa me je napravil za avtorja vseh štirih objavljenih letakov: »štiri letake v našem narečju, ki jih je l. 1919. sestavil dr. M. Slavič in jih je Mariborska letalska stotnija v marcu 1919 nad Slovensko krajino raztrosila.«

Resnici na ljubo pa moram v čast prekmurskih rojakov izjaviti, da so ti pri sestavi teh letakov bili udeleženi in da nisem avtor vseh teh letakov in tudi ne »Razglasa Norčarija vogrskij židovov nad Vogrskimi Slovenci«, ki je podpisan s črko S in je Pivka mislil, da je to dr. Matija S. Slavič. V novembru in decembru 1918 je imel »Narodni svet za Štajersko in Prekmurje« živahne zveze s prekmurškimi Slovenci. Celo rabski Slovenci (dveh se spominjam) so prihajali k Narodnemu svetu v Maribor s poročili in po informacije. Pri sestavi teh letakov so bili zlasti udeleženi Prekmurci, ki so bivali na štajerskem. Rojaki iz dolinskega Prekmurja pa so pošiljali informacije po kurirjih ali po pismih, ki so jih dajali na štajerski strani Mure na pošto. En tako nastali letak je imel podpis »S«, drugemu sem dal kot referent za Prekmurje prekmurski se glaseči podpis Matjaš Küzma. Od teh štirih letakov pa sem v resnici avtor četrtega »Pozdravljeni, bratje Slovenci, slišite glas ogrskih bratov!« To sem objavil v »Slovincu« 21. decembra 1918. Sredi januarja 1919 sem že odšel proti Parizu k mirovni konferenci, od koder sem se vrnil šele sredi avgusta 1919 in torej nisem mogel imeti s temi letaki nikake zveze več; zato tudi ne vem, kdo jih je v marcu 1919 sestavljal ali dal tiskati po objavljenih člankih. Mogoče je imel kaj o tem general Maister v svojih še neizdanih Spominih.

Pri tej priliki objavljam še madžaronski letak, ki se je širil kot odgovor na jugoslovanske letake. To redkost, če se še sploh kje hrani, sem našel v svoji prekmurski zbirki kot edini eksemplar. Za jezikoslovce je jezik zelo zajemljiv. Posebnosti jezika so n. pr. v tem, da se predlog

»v« izpušča, kakor »V slednjem vremeni« ali veže kar z naslednjo besedo, kakor »v našuj kroglini«. Isto je z drugimi predlogi n. pr. »pri nas« ali »z miroščinaf«. Včasih je predlog »v« pisan s »f«: »F tistih pismah«. Da je »h« prešel v »j«, je splošna prekmurska posebnost. Nena- vadno je to, da se »v« včasih kar izpušča, ne samo kot predlog, ampak kot prva črka, n. pr. v zadnjem odstavku: »Vsi smo v božjih rokah«. Tudi se dve ali celo tri v knjižni slovenščini samostojne besede kar skupaj pišejo, n. pr.: »kabise« = da bi se, ali »unje« = on je naš veren pastir. Pravopis je seve madžarski. Nespremenjeno besedilo se glasi takole:

»Vogrszki domovinszki Szlovenci!

Szlednyem vremeni sze vnasuj kroglini illirszke (jugo- szlavinszke) pizsma vótálaju, sterin nasega szlovenszkoga národa gori prosziju kabisze jugoszláviji prikapesili.

Ftisztí pizsmai glásziu ka vogri szlovence obtersio, ka cérkvaj, birovijaj i notárusijaj nemrejo szvojuj materszkun gyeziki bozsu slúzsbo doperneszti, isze braniti, toje velka lás.

Prinász sze szaksuj cérkvi vnasun szlovenszkun gye- ziki bozsa szlúsba szponyáva, solárje návuka szojuj mater- szkun gyeziki vsze fcsijo, pri birovijaj i notárusijaj szaksi cslovik szlovenszki szvojo prosnyó lejkó naprej dá, pasze nyemi zselenye tüdi doperneszé, to vi szí számi znáte, niscse je nasemi národi szvoj szlovenszkoga gyezika nej bránó.

Priátelje mi szlovenci veton vogrszkun országi znasemi odvékami zse 1000 let *zadovolcsinuf zshivémo*, csibi vogri nász poszujszili na vogrszkoga gyezika steli navcsiti i znász vogre napravíti, vörte meni kabi gnesz niscse vecs nasaga szlovenszkoga gyezika nej pomló, pabi zse dáven dén csijszti vogri bíli.

Tá lakota ka nász szlovence jugoszláviji rátaju, cilo drügi zrok má. Té novi ország (jugoszlávija) je celi szami brigóf i plamine, na steri szilgye na rodi, i máru povati nemre, brezi szilgya i máre pa eden ország sze gori ob- derzsati nemre, zátuk pa nász znasuf lepoj okroglinov na steroj lepu i doszta szilgya reszte, i sze doszta máre pova, to bi radi za fal pejneze zoszébe obderzsali, *toje zrok níkaj drügo!*

Szlovenci, mejte pamet, za nász je do etoga mau vogr- szkun országi dobro bilo, pade nam nadale doszta bogse, tüzsmo zlejkofcsinof nase szilgye i máru stajerszkun szo- szídan za velke peneze odali, csipa jugoszláviji sztopimu, te de tiszti ország zvami kralüvau, i takse törvénye, právde vö dávau, ka nemo mogli nase povanye stajerszkumi or- szági odávati, na steroga szmó preszilgyeni, csisze pa tou zgodi, teszmo gotovi koudiscse.

Nadale pisejo kaszmo szí szlovenci, toje tüdi nej istina, zátuk ka mi znasem gyezikom noncs illirce, szerbe, bosny- áke narazmimu, csisze pa tá prikapesimo, te mosze na szlednye escse tisztoza gyezika mogli vcsiti, steroga ne- razmimo, nató szmo pa eti vnašen vogrszkom országi ni- kaknej preszilgyeni.

Priátelje, zmirofcinof mejte potrpljenje, celi szvejt je obszobleni grátau, mi tüdi, te nas respubliszki ország, steri sze zdaj nasztavo, de szaksemi cslovöki na pomocs, velki grünti du risztálani, sto nema zemló, 10 plügof od kormánya za fal peneze na vecs lejt ráte placsvanye do- bi, napszam delavec de dobro plácsu móo, kadesze lezsej pomágau, polek toga, de nas zemelszki pof i mára tüdi dobró cejno meló kade grünten vért tüdi lezszi posteno zsivo.

Zátok pa mejte pamet, pasze od níkuga nedajte zapelati, nanje od etoga mau vogrszkun országi dobro bilo, pade nan na dale escse zagvüsno bogse.

Szí szmo bozsi róka, unje nas vören paszter, zmirof- csinof zshivmo na dale, i zadovolcsinof osztanmo dobri vo- grszki szlovenci.

Boug znami!

Vendvideki Könyonyomda Muraszombat.«

Trgovcu in obrtniku zadosten kredit

Tema dvema je danes kredit potreben bolj kakor kdaj prej

S sklepom občinskega sveta ljubljanskega z dne 17. no- vembra leta 1908. ustanovljeni zavod ima namen podpirati z dovoljevanjem kreditov po- trebne in kredita vredne ose- be in tvrdke, zlasti pa tiste, ki se pečajo s trgovino in obrtjo

Lastna denarna sredstva so znašala 31. decembra l. 1932.

Din 2,801.332·84

varnostni zaklad Din 1,406.628·60

rezervni zaklad Din 995.976·18

Za vso Jugoslavijo:

**Kreditno društvo
Mestne hranilnice
ljublanske
v Ljubljani**